

Examenul național de bacalaureat 2021
Proba E. b)

Limba și literatura slovacă maternă

Testul 2

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

SUBIECTUL I

(45 de puncte)

Pozorne si prečítajte uvedené ukážky:

Zeleň dolín a grúňov pestria po nich hustejšie-redšie roztratené chalupy, ktorých nahú biedu zakrýva matka-príroda – jednako len matka, čo aj prísna a skúpa – stromovým rozličného druhu najčastejšie lipami alebo i smrekmi, alebo planými hruškami a jablňami. Chalúčky nosia na nízkych zrubkoch nepomerne vysoké strechy, ku ktorej nepeknej architektúre nútia obyvateľstvo často v ohromných masách prichodiace snehy, ktoré by nízke strechy rozpučili. Chalupy stoja alebo ojedinele, hodne ďaleko jedna od druhej, alebo sa ich zhluklo miestami i štvoro-päťoro do hĺby.

I dnes vedie obyvateľstvo týchto dolín ťažký boj o každodenný chlieb, ktorý pozná len z „Otčenáša“, lebo požíva miesto neho len z nekysnutého cesta upečený kabáč alebo maškaľ z ovsenej múky i s plevami. V XVII. storočí bol tento boj omnoho krutejší, lebo neznali vtedy ešte zemiaky a premávkové pomery boli neporovnateľne horšie.

Roku 162* v podvečer májového dňa, keď spolovice už na veľký Rozsutec zašlé slnko zlatými a ružovými lúčmi maľovalo okolité vrchy a blýskalo nimi vo vode potoka, duril Adam Šangala, hodný, urastený, zo dvadsaťštyriročný chasník, malý krdlik oviec a troje kúskov biedneho rožného statku dolu dolinou do domu. Na príhodnom mieste zastal so svojím stádom, aby sa napilo z potôčika. Krútil pre svoju sestričku, malú dvanásťročnú Kačenu, z vŕbového prútia píšťalku, keď pozrúc dohora, zazrel obďaleč na kopci k nemu prichodiaceho svojho druhu Pavla Ondruliaka, ktorý mal na kožuchu odetý biely plátený kabátec, v ruke valašku a cez plece prevesenú tanistru – isté to znaky, že bol vzdialený z dediny, že prichádza najskorej z „mesta“, ako menovali vtedy okolité obce sídlo „vidieka“, totiž župy.

– Pozdrav Pán Boh, Pavo! Odkiaľže, odkiaľ? – oslovil pristúpivšieho Adam.

Pavel, rýchlou chôdzou uznojený, sňal malý, tvrdý klobúk z hlavy a utrel si dlaňou spotené čelo.

– Pán Boh uslyš! Idem z mesta. Videl som tvojho otca.

– Môjho otca? A kde a čo bolo s ním?

– Synku, s tým to bolo zle-nedobre. Ten je už teraz na druhom svete.

Adamovi sklesli ruky.

– Ale netárajže, nie, veď je tomu ani desať dní, čo bola mater s ním. A vtedy bol zdravý ani kremeň.

– Hja braček môj, smrť ti chytro príde, keď človeka... – Pavel ukázal rukou obesenie.

– Pre Kristove rany! Naníčko môj, čože to urobili s vami? – zakvílil Adam. – Rozpovedz, čo vieš o ňom, čo a ako sa to stalo.

Pavel si znova utrel čelo, teraz rukávom kabacajky, a rozprával:

– Stáli sme so svákom Jurčinom pred vidieckym domom, keď sme videli, že sa svet zhlukuje.

I vyšiel z vidieckej brány na katovom vozíku, vieš, na tom, čo ho ten starý šimľo ťahá, tvoj otec, pri ňom sedel na šúpe slamy...

Ladislav Nádaši Jégé – *Adam Šangala*

A. Na základe informácií získaných z ukážky vypracujte na skúškový hárok nasledovné zadania:

1. V rozsahu 5 – 6 riadkov opíšte spôsob života v slovenskej dedine 17. storočia.	5 bodov
2. Vyvodte z textu päť informácií o Adamovi Šangalovi a o jeho rodine.	10 bodov
3. Identifikujte matku, o ktorej je reč v danej ukážke, a opíšte ju v rozsahu 2 – 3 riadkov.	3 body
4. Identifikujte vo vyššie uvedenej ukážke personifikáciu a komparáciu.	2 body
5. Vypíšte z textu tri veci, podľa ktorých sa dalo zistiť, že Pavel Ondruliak bol v meste.	3 body
6. Zaradte vyššie uvedené dielo do príslušného literárneho smeru.	2 body

B. Zostavte text v maximálnom rozsahu 1 strany, v ktorom by ste pouvažovali o živote na vidieku v minulosti a dnes. Vychádzajte pritom z vlastnej skúsenosti, ako aj z myšlienok uvedených v ukážke z románu Adam Šangala do Ladislava Nádaši-Jégé.

Pri zostavovaní textu majte na zreteli nasledovné:

1. dodržanie témy a predstavenie dvoch argumentov, ktoré by podporili váš názor na danú problematiku, a z nich vyplývajúceho záveru,	15 bodov
2. nadväznosť textu a logický sled informácií,	2 body
3. členenie na úvod jadro a záver,	1 bod
4. dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka, vzhľad a čitateľnosť textu.	2 body

SUBIECTUL al II-lea (15 puncte)

V rozsahu pol strany zostavte gratulačný príhovor adresovaný účastníkom olympiády zo slovenského jazyka a literatúry.

a. Obsahová stránka	8 bodov
b. Dodržanie náležitostí špecifických pre daný slohový útvar – 5 bodov; dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka – 1 bod; vzhľad a čitateľnosť textu – 1 bod	7 bodov

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Alexander Matuška napísal: „Ivan Krasko je jeden z najskvelejších výšľahov našej národnej básnickej myšlienky. Je bojovný ako Chalupka, spanilý ako Sládkovič, priepastne zadumaný ako Janko Kráľ, baladický ako Botto, vážny a strmý ako Hviezdoslav ... predstavuje nepochybne riekou s mnohými prítokmi.“

V rozsahu 2 – 3 strán predstavte význam Ivana Krasku v slovenskej literatúre. Pri vypracovaní textu majte na zreteli:

- literárny smer, do ktorého patrí autor,
- uvedenie štyroch znakov literárneho smeru, do ktorého patrí tvorba Ivana Kraska,
- život a literárnu tvorbu autora,
- stručná tematika básnických zbierok Nox et solitudo a Verše,
- zdroje, z ktorých sa Ivan Krasko inšpiroval.

a. Obsahová stránka textu	22 bodov
b. Formálna stránka textu (členenie na úvod, jadro a záver – 1 bod; nadväznosť a logický sled informácií – 3 body, dodržanie noriem súčasného spisovného jazyka – 3 body, vzhľad a čitateľnosť textu – 1 bod)	8 bodov